

Emocionālā intelekta saistība ar kreativitāti

Anete Hofmane, Ervīns Čukurs

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Kreativitāte ir spēja radīt produktu, kas ir jauns, oriģināls, vērtīgs un situācijai atbilstošs. Šis radītais produkts var būt gan taustāms, piemēram, glezna, iekārta, gan netaustāms, piemēram, ideja, procedūra, teorija. Kreativitāti skaidro ļoti dažādas teorijas. Viena to vairāk apraksta kā domāšanas procesu, kas sastāv no noteiktiem posmiem. Cita skaidro to, kādas personības iezīmes ir raksturīgas kreatīviem cilvēkiem. Ir teorijas, kuras analizē kreatīvo produktu, proti, kādas pazīmes to padara kreatīvu, bet daži autori pievēršas vides lomai kreatīvā produkta radīšanas procesā. Savukārt emocionālais intelekts ir spēja noteikt, novērtēt un kontrolēt savas un citu cilvēku emocijas – tāda ir viena no 3 emocionālā intelekta teoriju definīcijām. Viena no teorijām skaidro emocionālo intelektu kā noteiktu spēju kopumu, cita – kā personības iezīmi, bet vēl cita teorija abus skatījumus apvieno.

Pēdējos gados liela pētnieku uzmanība tiek pievērsta tam, lai saprastu, kādi faktori veicina kreativitāti, un aizvien biežāk izskan viedoklis, ka varētu būt saistība arī starp emocionālo intelektu un kreativitāti. Tajā pašā laikā aizvien ir ļoti maz pētījumu, kas dotu empīrisku apstiprinājumu šai hipotēzei.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Šī darba mērķis ir dziļāk analizēt emocionālā intelekta un kreativitātes saistību, lai izveidotu teorētisko pamatu nākotnes pētījumiem, kas aplūkotu, kā indivīds var paaugstināt savu kreativitāti, paaugstinot emocionālo intelektu.

Secinājumi. Kreatīvus cilvēkus raksturo spēja uzņemties risku, iecietība pret pretrunīgu un neskaidru informāciju, vēlme eksperimentēt un neatkarība uzskatos no citiem. Gan riska uzņemšanās, eksperimentēšana, saskaršanās ar neskaidru, pretrunīgu informāciju, gan atšķirīgu uzskatu paušana ir saistīta ar spēcīgām emocijām.

Pētījumi rāda, ka negatīvas emocijas ir saistītas ar bioloģiski noteiktu reakciju, piemēram, bēgšanu vai cīnīšanos, un tās sašaurina domāšanas “repertuāru”, negatīvi ietekmējot kreativitāti. Līdz ar to var izteikt pieņēmumu, ka kreatīviem cilvēkiem ir nepieciešama spēja apzināties un kontrolēt savas emocijas jeb emocionālais intelekts. Tāpat emocionālais intelekts ir nepieciešams kreatīvajā procesā.

Ideju apmaiņai un jauna skatījuma uz problēmu iegūšanai ir nepieciešamas sociālās prasmes, empātija un spēja saprast citu cilvēku emocijas. Citu cilvēku emociju saprašana ir nepieciešama arī, lai varētu pārliecināt apkārtējos cilvēkus un konkrētās jomas ekspertus par savas idejas pareizību jeb “pārdot” to citiem. Visbeidzot cilvēki ar labi attīstītu emocionālo intelektu būs daudz sekmīgāki tādas apkārtējās vides izveidošanā, kurā valda labas attiecības, draudzīga, nenosodoša attieksme, kas var veicināt “spēlēšanos” ar idejām, nebaidīšanos eksperimentēt, proti, veicināt kreativitāti.

Kopumā var secināt, ka emocionālais intelekts ir saistīts gan ar kreativitātes procesa, gan personības, vides un produkta aspektiem un būtu svarīgi veikt turpmākus empīriskus pētījumus.